

B

Bulletin Společnosti
Otokara Březiny

Jaroměřice
nad Rokytnou

Březen 2023
číslo 81

Když nebe vaše okna ozáří... (Otokar Březina)	3
Pokoj cestám člověka (Petr Kopejska)	4
Zpráva z putování (Lenka Štraubová)	6
Vzpomínka na výročí dvou básníků (Helena Stejskalová)	8
Vyhledka nad Boňovem (Marie Kouřilková)	13
Bílkův Ukřižovaný v katedrále sv. Víta (Yveta Kožíšková)	14
Petrkov (Hana Nováková)	20
Rozloučili jsme se s Josefem a Marií Hružovými (Jiří Höfer)	25
Březinův duchovní pohyb (Jiří Olšovský)	27
Prosba o pomoc při renovaci knihy na Březinově hrobě (Marie Kouřilková)	28
Plán akcí SOB na rok 2023	29
Pozvánka na sympozium	31

■ Z TVORBY OTOKARA BŘEZINY

Když nebe vaše okna ozáří...

Když nebe vaše okna ozáří a v žáru milosti
když na výsluní plody zčervenaly, trhejte a jezte,
a svatou radost slavně vítejte, poselství věčnosti,
a k slovům jejím záhadným ve jménu bratří odpovězte.

Je radost jako píseň ztracená ze žití vyššího,
zpívaná v opojení mystického vína,
jak úsměv na zářící tváři spícího,
jímž náhle procitlý na sen svůj zapomíná.
Bratrské zachvění, jež letí všemi dušemi,
početí světa, jenž se v hloubce věků tvoří
a k němuž jara minulá s kořistí svojí odplula
průplavy žhoucích západů, přes černé vlny moří;
přes černé vlny moří,
kde louky na dně, vzkvetlé hvězdami, v čarovném tichu hoří.

Chlad vane končinami času našeho a podzim laskavý
nám dal už setbu sluncí předvěkých; teď růže kvetou k ránu
a duše volají se v modru radosti, jak ptáci zpěvaví,
v šik radící se trojhranný ve vůních oceánů.

Otokar Březina, Stavitelé chrámu (Básnické spisy, Česká knižnice 2021, s. 161)

Pokoj cestám člověka

Otokar Březina rád putoval krajinou. Nejčastěji krajinou kolem Jaro-
měřic. Lidé ho takřka denně vídali putujícího, soustředěného, tajemné-
ho... přesto zřetelně a nezpochybnitelně otevřeného všemu krásnému,
pravdivému a opravdovému. Všemmu svobodně tvořícímu a láskyplnému.

Procházel krajinou a prožíval s každým krokem posvátný tepot živlo-
vých splnutí, do kterých je člověk svým fyzickým tělem, duší a du-
chem zasazen jako dýmek do vrcholného božího díla.

Vrcholného. Každou vteřinou se rodícího a zároveň zanikajícího v srdci
i v krvi člověka. Díla každou vteřinou zrcadlícího věčný strom poznání,
zakořeněný ve vlnách díla lidských rukou, citů, rozumu i pochyb.

Otokar Březina putoval krajinou a prožíval ji. Všemi svými smysly
ji vnímal a vstřebával jako nejvzácnější esenci Stvořitele! Jako jeho
křídlo, vzkaz, tanec vlčích máků, zpěv skřivánka, kvetoucí a hovořící
prostor, plynoucí a zrcadlící hladinu touhy i bolesti, světla i stínu.

Z vyprávění Marie Krulové: „Byl krásný zimní slunečný den, všechno
bylo tak krásné, čisté, bílé. Sníh křupal pod nohama, a najednou vidím
jediného chodce na třebíčské silnici. Jsem krátkozraká, ale podle poma-
lé chůze a skloněné hlavy domnívám se, že je to Otokar Březina. A sku-
tečně to byl on – vracel se z procházky. Nikdy jsem nechodila cestou,
kde bych ho mohla potkat, neboť jsem ho nechtěla vyrušovat, a pak
také pohledy lidí nás potkávajících mne znervózňovaly, nebyla jsem
schopná mluvit. Ale na třebíčské silnici jsem potkala Otokara Březinu
několikrát, a byla vždy liduprázdná, a proto mi bylo dobře, klidno, krás-
ně jako v bytě jeho“ (vzpomínky rodiny Krulovy na Otokara Březinu –
rukopis Marie Krulové, Box 1994, č. 1).

Každý člověk se občas, někdo denně, pohybuje krajinou. Nejčastěji za
volantem automobilu. Naše cesty mají většinou počátek a cíl, svůj účel.



Foto Ondřej Knoll, archiv Muzea Vysočiny Třebíč

A tak je to v pořádku. Čas a účel k lidskému životu patří.

Nicméně je dobré občas putovat tak, abychom se krajinou stávali.
Abychom ji vnímali jako živoucí bytost, která s námi komunikuje, kte-
rá nás konejší a jejíž krása je nám inspirací i láskyplným zastavením
ve vlastním srdci.

Zastavením. V pokojném odevzdání svých starostí a neklidu pravidel-
nému rytmu našich kroků ústícímu do jezerních tišin našich otevřených
lidských náručí plných pochopení a přijetí!

V takovém pokojném zastavení, v setkání už žádná krajina nemůže být
pouhým terénem nebo zdrojem nerostných surovin, pouhou kulisou
naší pýchy a touhy bojovat a všelikými způsoby se bezhraničně zmoc-
ňovat čehokoliv.

Pokoj cestám člověka!

Petr Kopejska, předseda SOB

Zpráva z putování

V sobotu 8. října jsme se vydali na tradiční poutní cestu po stopách Otokara Březiny, Františka Bílka, Jakuba Demla a Jana Zahradníčka. Tradici založil již v roce 1958 jaroměřický rodák pan Ferdinand Höfer. Bylo nám ctí na tuto tradici navázat.

Poutníků se sešlo pětadvacet a vyjeli v malém autobuse po naplánované trase z Prahy. Ten trochu těsný prostor dopomohl k rychlému sblížení účastníků, poznali jsme se s členy společností Františka Bílka, bratří Čapků a Anny Pammrové.

Pan Petr Kopejska, předseda Společnosti Otokara Březiny, si připravil literární program, kterým vyplnil čas během jízdy. Cesta příjemně ubíhala přes Chýnov, Počátky, Telč, Novou Říši. Vpodvečer jsme dorazili do Jaroměřic. Vrcholem sobotního programu byla návštěva nádherného chrámu svaté Markéty.

V neděli naše pouť pokračovala do Babic, Mastníku, Tasova a Uhřínova. Kvečeru dorazili poutníci zpět do Prahy.

Na všech zastaveních jsme vzpomenuli naše kulturní velikány, v jejichž stopách jsme putovali, navštívili jsme místní muzea, uctili památku na hřbitovech. Na všech místech jsme se setkali s vlídným přijetím a obdivuhodnou pozorností našich průvodců.

A co počasí? Lepší jsme si nemohli přát. Ze sobotní mlhy se vyklubal slunečný podzimní den a neděle byla slunečná již od rána. Podzimní barvy Vysočiny jen doplnily celkovou pohodovou atmosféru na naší cestě. Pout' se opravdu vydařila a není to jen náš dojem. Obohatili jsme se nejen o nové poznání, ale hlavně o nová přátelství s podobně naladěnými lidmi.

Jak vzpomíná paní Zdeňka Giacintová ze Společnosti Anny Pammrové: „Pro mne osobně byly tyto dva dny velmi výjimečné. Možnost sdílet své dojmy z návštěvy nových i důvěrně známých míst s ostatními a pokládat

si společně otázky k dílu i k životu našich oblíbených autorů dávala náplni zájezdu další rozměr. Mimo autory, jimž byl zájezd věnován, jsme se v Počátkách, Jaroměřicích i Tasově setkali též s knihami, fotografiemi a portréty Anny Pammrové, která nás svým způsobem na naší cestě rovněž provázela. Za nevšední zážitky a nové poznatky patří mé poděkování hlavně dvojici organizátorů ze Společnosti Otokara Březiny – paní Marii Kouřilkové a Petru Kopejskovi, stejně jako bývalému předsedovi SOB panu Jiřímu Höferovi. Pan Höfer nás svým zasvěceným slovem neúnavně provázel v autobuse i na všech našich zastávkách. Byl opravdu pevným pilířem zájezdu a spojoval svými znalostmi a historickými souvislostmi všechny „naše autory“.

Lenka Štraubová



■ VÝROČÍ

Otokar Březina

narozen před 155 lety (13. září 1868 v Počátkách)

Jakub Deml

narozen před 145 lety (20. srpna 1878 v Tasově)

V literárních dějinách je jméno Jakuba Demla se jménem Otokara Březiny trvale spjato. Od prvních Demlových textů, kde se ke svému Mistru hlásí otevřeně jako apologeta anebo nevysloveně jako básník, až po stále zneklidňující *Mé svědectví o Otokaru Březinovi* nebo pozdní vzpomínky *Sedm let jsem u vás sloužil* je vztah k němu staršímu příteli návratným tématem jeho promluv.

Přátelství s Březinou bylo jedním z nejtrvalejších Demlových vztahů. Přes veškerou odlišnost jejich povah, společenského postavení i životních osudů mezi nimi patrně nikdy nedošlo k otevřené roztržce. V dvoudílné knize *Poznávám krásu Vašich krajin* (2018 eds. Eliška Müllerová a kol.) je shrnuta vzájemná korespondence Jakuba Demla a Otokara Březiny. Zachycuje téměř tři desetiletí ukončená až smrtí staršího z pisatelů. Během této doby Deml nesčetněkrát mění bydliště, přátele i názory a tím se Březinovi střídavě vzdaluje a znovu přibližuje, nikdy se však vzájemně neztrácejí z obzoru docela. Z jejich dopisů je stále patrná nejen úcta a obdiv k dílu toho druhého, ale i živá účast na jeho lidském údělu.

I když těchto dvou básníků bylo napsáno hodně, my jsme se soustředili na jejich vzájemnou korespondenci. Proto vybíráme tři dopisy – jeden Březinův a úryvky ze dvou Demlových – z let 1924 a 1925.

Jaroměřice 30. XII. 1924

Drahý příteli,

k Novému roku zasílám Vám a vzácné paní Kytlicové srdečné své přání zdraví a síly. Z krásných knih, které jste mi věnoval, můj milý, a do nichž jste mi napsal několik svých dobrých slov, měl jsem bratrskou radost a tisknu Vám za ně ruku vroucně. Vaše planoucí, vysoko šlehající vatra! Do zmateného hlaholu hlasů, které se prou o pravý směr cesty, hlas básníkův, slovo Vidoucího! –

Pozdravuji oddaně. Milé paní Kytlicové uctivé poručení.

Vždy Váš

O. B.

V Tasově 4. I. 1925

Drahý příteli,

„planoucí, vysoko šlehající vatra“. Hřeje toto Vaše slovíčko, věru hřeje, a skoro lituji, že láska a úcta moje k Vám zaklela mne v mlčení, jako bezpochyby každého. A Vy se usmíváte, jak tuto kletbu přece jen tu a tam porušuji, ba vlastně vždy, kdykoli se na Vás „obracím“.

Nedá mi to, abych Vám jménem svým a neméně jménem Pavly Kytlicové nepoděkoval za Vaši vzpomínku v tomto roce a pro tento rok. [...]

Váš Jakub Deml

24. IV. 1925

Když jsem šel dnes do kostela, slyšel jsem kukačku. Také vlaštovky už lítají nad Bosnou. Všecko nasvědčuje, drahý Příteli, že máme jaro. Prvního května bude za chvíli a my se bojíme, abyste se neunáhlil ve svých dispozicích, to jest abyste neodjel mezi cizí, když Vás věrně očekáváme my.

Až uvidíte zahradu naši a stráň, budete mile překvapen. Zase jsme sázeli, i mnoho pěkných keřů lískových, jak jste si přál, ale já je mám také rád a už vidím ty kosy, kteří za tři leta budou se pod nimi procházet – a zase nových růží jsme zasadili na tu západní stráň a pěknou zidku jsme udělali v té stráni, aby na člověka neútočil vítr, a nahoře na políčku uprostřed za několik dní bude již stát besídka a kolem ní popínavé růže a nahoře na střeše té besídky budou sluneční lázně útulné a na všechny nemoce. [...]

Říkám Vám všechny tyto okolnosti, Příteli, abyste věděl, že jest „všechno při starém“, abyste se ani dosti málo nerozpakoval prožítí jaro u nás. V té věci dětinně se těšíme na Vaši laskavou zprávu a na Vaše přání. Já i paní Pavla vřele Vás pozdravujeme.

Jakub Deml

Ondřej Knoll – fotograf

Oba svazky vzájemné korespondence Demla s Březinou jsou provázeny fotografiemi Ondřeje Knolla. Proto i jemu věnujeme v tomto bulletinu vzpomínku k 140. výročí narození. Narodil se 24. prosince 1883 v Šaraticích. Zemřel 6. srpna 1960 v Náměšti nad Oslavou. Protože působil v našem kraji, setkáváme se s jeho fotografiemi i v Muzeu Otokara Březiny.

Narodil se v rodině kováře, vyučil se praktikantem v náměšťském papírnickém Emila Müllera, který byl též místním fotografem, a roku 1906 si zde zřídil vlastní fotografickou živnost. Před první světovou válkou začal také vydávat pohlednice podle svých snímků. Vydavatelskou činnost musel roku 1948 ukončit, jako samostatný fotograf však pracoval téměř do smrti.

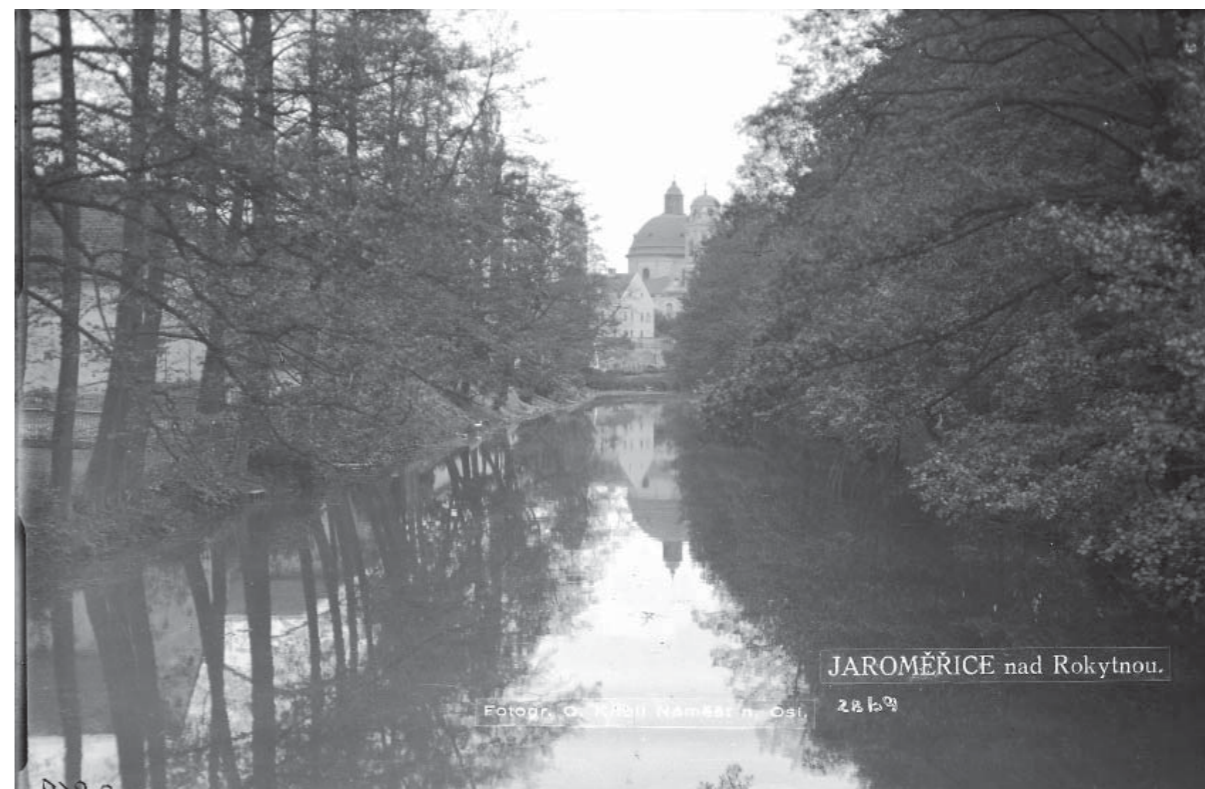


Foto Ondřej Knoll, archiv Muzea Vysočiny Třebíč

Knoll proslul především jako fotograf západní Moravy – vytvořil přes tisíc pohlednic z tohoto regionu. Centrem jeho zájmu bylo Třebíčsko, jsou však známy i jeho pohlednice z dalších oblastí Moravy, východních Čech, Slovenska a Podkarpatské Rusi. Na jeho snímcích je patrný mimořádný smysl pro celek krajiny i pro její charakteristické detaily. Svými fotografiemi doprovodil několik knih, mimo jiné Demlových publikací; jeho nejocenenějším dílem je cyklus *Místa a cesty Otokara Březiny* (1932).

S Jakubem Demlem se Ondřej Knoll seznámil snad již za básnickova pobytu v Jinošově během první světové války. Z té doby pochází jeho pohlednice s hostincem Demlova švagra Jana Kryštofa. Deml se o tomto fotografovi zmiňuje poprvé ve *Šlépějích III* (1919). Knoll též obdivoval dílo Otokara Březiny. A právě Březinova chvála pohlednice z Tasova dala později podnět ke vzniku zmíněného cyklu. Dochované negativy z Knollovy pozůstalosti uchovává nyní Muzeum Vysočiny Třebíč.



Foto Ondřej Knoll, archiv Muzea Vysočiny Třebíč

Texty a výňatky dopisů i životopis Ondřeje Knolla jsou převzaty ze vzájemné korespondence Jakuba Demla a Otokara Březiny vydané jako sedmý svazek ediční řady Korespondence Jakuba Demla, kterou řídí Daniela Iwashita a vydává Ústav pro českou literaturu AV ČR v Praze. Tyto knihy i další svazky Korespondence Jakuba Demla jsou k zapůjčení v knihovně Muzea Otokara Březiny. Uvedené texty jsou zároveň pozvánkou na náš plánovaný květnový zájezd do Tasova, kde projdeme rovněž jarní zahradu u Demlovy vily.

Helena Stejskalová

Vyhledka věnovaná Otokaru Březinovi a krásnému kraji, který miloval

Nad Boňovem je zvláštní místo, na které mě už v minulosti upozorňoval pan učitel Josef Hruza – výhled na „tajemné dálky“.

Zde vnímám Boží přítomnost. Kvečeru zpoza mraků nad obzorem vystupují paprsky jako všeobjímající pohled milosrdného oka. Dlouho jsem si pohrávala s myšlenkou dát na toto výjimečné místo nějakou zajímavou lavičku, aby se i ostatní mohli zastavit a ztišit.

Když jsme byli nuceni skácet vzrostlý jasan po zásahu bleskem, podařilo se vytvořit šest masivních lavic. Jedna z nich dostala výsostné místo pro pocestné, cyklisty i pro ty, kdo se rádi ztiší na Březinově vyhlídce. Ztišení a zamyšlení je tím, co nám tolik chybí, a mohli bychom se tomu učit od našich básníků.

Krásné západy slunce a pohled do dálky – celé údolí řeky Rokytné – hora Mařenka, Srnčí vrch, Maková hora, Tašky, Brdo, Holý kopec, Lukovská hora, Stříbrná hora, v údolí je Boňov a za ním samo město Jaroměřice nad Rokytnou s charakteristickou kopulí chrámu svaté Markéty. Přeji všem lidem Boží požehnání a pokoj do srdce v roce 2023 i ve všech následujících.

Marie Kouřilková



Bílkův Ukřižovaný v katedrále sv. Víta

Ukřižovaný je asi jedním z nejkontroverznějších děl Františka Bílka. Ve své době ho mnozí vášnivě obdivovali, jiní stejně vášnivě odmítali. Asi je tomu tak i dnes, i když emoce již vychladly. Když pozorujeme návštěvníky katedrály, opravdu hodně lidí si této plastiky všimne, možná se někomu nelíbí, ale málokdo kolem ní projde bez povšimnutí.

Umělec na tomto tématu začal pracovat již v roce 1896, to mu bylo teprve 24 let, byl již čtyři roky zpět v Čechách po svém neúspěšném studijním pobytu ve Francii, a neměl příliš dobré podmínky k tvorbě, zejména mu chyběl vlastní ateliér. Tehdy se Bílek díky malířce Zdence Braunerové seznámil s básníkem Juliem Zeyerem, člověkem, který ho nesmírně ovlivnil v jeho raných uměleckých letech. A ten ho inspiroval k tomu, aby se námětem ukřižovaného Krista začal zabývat. Dokonce se za něj i přimluvil u mecenáše Josefa Hlávky, aby Bílkovi na tvorbu finančně přispěl.

V letech 1896 až 1899 tvoří tedy Bílek skici a třetinový model pro toto dílo. O postupu prací se dozvídáme především z korespondence se Zeyerem. V dubnu 1899 Bílek příteli sděluje, že „pomalu přichází ke krucifixu ze dřeva“. A ze dřeva nakonec byla i konečná podoba *Ukřižovaného*, sochař ho vyřezal z lípy, která vyrostla v Lažanech u Chýnova. V té době Bílek dokončuje svou chýnovskou „chaloupku“ a *Ukřižovaný* od té doby stojí v jeho novém ateliéru. Korpus budoucího oltáře představil Bílek veřejnosti poprvé při výstavě svých děl v kostele sv. Martina ve zdi v roce 1908. Když si v roce 1911 postavil svou pražskou vilu, přestěhoval se ohromný Krucifix do jeho nové pracovny.

Roku 1921 se československý stát zastoupený ministerstvem školství a národní osvěty rozhodl v rámci podpory umělců podpořit také Františka Bílka a zakoupit jeho *Ukřižovaného*. Po Švabinském, Myslbekovi, Štursovi a Kloučkovi byl vybrán František Bílek a jako jeho nejlepší



Foto Jakub Halun, zdroj: wikimedia.org

práce byl zvolen Krucifix, „dílo tak hluboce náboženské, které může být umístěno jenom v ovzduší jemu odpovídajícím, nejlépe v novostavbě chrámu sv. Víta“. Podnět k získání díla dali někteří členové uměleckého odboru Jednoty pro dostavění chrámu sv. Víta se stavitelem dómu Kamilem Hilbertem. Na doporučujícím spisu ministrovi Josefu Šustovi jsou podepsáni Václav V. Štech a Zdeněk Wirth. Wirth jednal se stavební správou dómu i s Bílkem o umístění Krucifixu v jedné z ochozových kaplí chrámové lodě. Bílek si přál umístit jej v severní boční lodi na zdi chrámové klenotnice, k čemuž pak skutečně došlo. Za korpus žádal 50 tisíc korun, což bylo akceptováno, a po zaplacení první splátky 25 tisíc se dřevorezba měla stát majetkem ministerstva, ale Bílek měl ponechat Krucifix ve své dílně, než úprava vnitřku katedrály umožní ho umístit. Současně sochař nabídl, že řezbu doplní na oltář predelou a představeným oltářním stolem. Za tuto práci žádal 47 tisíc korun. Návrh na oltář předložil biskupovi Antonínu Podlahovi stavitel dómu Kamil Hilbert, pověřený sjednat s ním a Bílkem dohodu o provedení oltáře ve dřevě. Přestože jednání s určitými přestávkami pokračovala, interiér katedrály i oltář byly hotovy až v roce 1927, kdy byl oltář na zvolené místo instalován.

V roce 1942, tedy již po Mistrově smrti, nastaly náhle s oltářem problémy – vadil a měl být „na přání vyšších míst“ z kostela odstraněn a dán k dispozici ministerstvu školství. Tím také vyvstala starost, kam oltář umístit. Původně se jednalo jen o přemístění v rámci katedrály – do Hasenburské kaple pod velkou věží, později proběhla jednání se synodní radou Českobratrské církve evangelické, zda by mohl být umístěn v kostele sv. Martina ve zdi, kde měl Bílek svou první souhrnnou výstavu. Synoda s plánem souhlasila, ale jednalo se ještě o umístění v Anežském klášteře. Proč nakonec k žádnému přemístění nedošlo, není jasné. Odstraněny byly pouze nápisy na bocích oltáře s údajem o dárci, kterým bylo, jak již bylo řečeno, ministerstvo školství a národní osvěty. (Často uváděné tvrzení, že oltář daroval katedrále prezident Masaryk nebo že umístění prosadil, je patrně nepravdivé – na každý pád se ho nepodařilo z hodnověrného pramene ověřit).

Podívejme se nyní na podobu oltáře. František Bílek zobrazil Krista mezi dvěma klíčovými okamžiky – výkřikem „Bože, proč jsi mne opustil“ a „Dokonáno jest“. Není jednoduché toto dílo popsat, ale můžeme si poslechnout, jak ho popisuje ve svých pamětech Bílkův švagr Vilém Nečas:

Hlavní dílo, které Bílek ve svém novém sídle a vlastní dílně vytvořil, byl jeho veliký Krucifix. Tímto skvělým dílem, jež pak po dlouhá léta bylo neporovnatelnou ozdobou jeho chýnovské dílny, zasvětil svou „chaloupku“. Byla už o tom zmínka, jak se k provedení Kalvárie nábožně a horlivě připravoval. Poslední překrásnou dřevorezbu hlavy Kristovy získala do svého majetku paní Blaschková. V roce 1899 na Kalvárii pilně pracoval, v roce 1900 dílo dohotovil. Tehdy ho navštívil pražský umělecký kritik K. B. Mádl a při odchodu mu řekl: „Přijížděl jsem jako Šavel, jako Pavel odjíždím.“ Dojem, jímž Ukřižovaný v chýnovské dílně působil, byl vskutku ohromující, hlavně kvečeru, při kouzelném osvětlení v západu slunce. Úžasné ticho leželo na tomto díle a v tom závratném tichu jako by vzdáleně zaznívalo hymnické plesání andělů. Golgota a Orba odehrávaly se ještě na zemi, ale v tomto symbolickém veledíle Bílkově připomínají zemi jedině kořeny Stromu života, s naznačenými – jakoby pod plujícím oblakem – těly obou spolu s ním ukřižovaných lotrů, představujících lidstvo. *Na přímém a rovném stromě života ční Bůh – člověk! Jak naprosto nová, nezvykle zvláštní, a přece pro duši opravdu věřící jediné přijatelná představa kříže. Není to popravní mrtvé dřevo – to skutečné strašlivé břevno Golgoty. Je to strom života, svaté dřevo Vykupitelovo, kříž triumfální! Tělo Kristovo na něm neklesá, jako na obvyklých křížích, v malátné, zedrané, bezmocné agonii smrti, není děsivým cárem masa a kostí, zachyceným před pádem hrůzyplnými hřeby, překonává zákon hmoty a přitažlivosti zemské. Toto krásné, štíhlé a nezakrvácené, neprobodené, nepohaněné, svaté tělo stoupá! Symboly fyzického utrpení tu ovšem nechybějí. Umělec je na zadní desce, na které je krucifix upevněn, dokonce v řezbě opakuje, aby je zdůraznil. Ale na skulptuře samé nesmí nevhodný a nemístný*

realismus znesvěcovat myšlenku. *Ruce Kristovy jsou rozevřeny jako náruč plná lásky*, hřeby je na povrchu příčného trámu, na němž ploše spočívají, udržují v této zvoucí poloze. Tělo je provazy připoutáno ke kmeni a volně visící nohy, opřené o výčnělek kmene, jsou přibity hřeby ze stran, nikoliv položeny přes sebe a přibité surovým způsobem obvyklých křížů. Celek činí dojem, jako by se vznášel. Bílek tu dosáhl toho, že pozorovatel z pravděpodobného děje ukřižování přechází nerušeně k symbolickému, vykupitelskému jeho smyslu, obsahu a významu. Tajemství utrpení Boha-člověka na kříži soustředil umělec v úžasné Kristově hlavě. Nemůže být vznešenějšího trpitého výrazu, nežli je tu vtělen v mroucí oči s vysoko pozvednutým obočím, široce se chvějící chřípí a ve svěšené rty, znějící bolestným vzdechem. Je to překrásná, vznešená, ušlechtilá hlava Jediného za všechny! *Trpitel i vítěz, Člověk – Bůh!*

(Vilém Nečas: *Bílek. Svědectví o bratru Františkovi*.
Malvern, Praha 2015, s. 114–116)

Jak již bylo řečeno, Kristus na kříži je zhotoven z lipového dřeva, ale v oltáři použil autor ještě dřevo modřínové a dubové.

Na desce jsou Kristovy výroky: vlevo nahoře „Ženo, hle syn Tvůj – Hle matka Tvá“, vpravo „Dokonáno jest“ – „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí“ a „Žízním“.

Kromě nápisů jsou na desce vyryty probodané ruce a nohy, Matka stojící pod křížem a dole pod oblaky jsou zobrazeni dva spolu ukřižovaní lotři.

Na menze pod Krucifixem je rytý reliéf s nápisem: „Viděl jsem pod oltářem duše umučených pro slovo Boží“ a „Když otevřel pečeť pátou“.

Na oltáři pod Krucifixem se tyčí svícen v podobě ruky nesoucí kahanec a dvě otevřené knihy s texty z Apokalypsy.

Na pravé knize je vyřezáno: „A ten hlas, který jsem byl slyšel, s nebe opět mluvil se mnou a řekl „Jdi a vezmi tu knížku otevřenou z ruky anjela stojícího na moři a na zemi. Vezmi a pozři ji – učiníš hořkost v nitru tvém – ale sladká v ústech.“

Na levé knize je vyryto: „Viděl jsem anjela sestupujícího s nebe a v ruce měl knihu otevřenou – i postavil nohu svou pravou na zemi a volal hlasem velikým – a když dokonal volání, mluvilo sedm hromů. Zapečeť, co mluvilo sedm hromů.“

Na čelní desce oltáře je vyryt reliéf Tvůrce přinášejícího světlo.

Po stranách oltáře jsou nápisy, z nichž bylo za druhé světové války odstraněno jméno donátora. Západní strana: „Krucifix počat roku 1896. R. 1899 ukončen. R. 1921 zakoupen (vyříznut údaj o ministerstvu školství a národní osvěty). R. 1927 osazen v chrámu sv. Víta.“

Přední strana: „Život člověka trpký kalich času. Otče, přenes kalich tento ode mne!“

Na východní straně: „František Bílek 1926. Krucifix počat 1896. R. 1899 ukončen. R. 1921 zakoupen (jméno dárce vyříznuto). R. 1927 osazen v chrámu sv. Víta.“

V roce 2013 přibyla do katedrály plastika, která jako by posouvala děj zachycený Františkem Bílkem dále – je to *Vzkříšení* od sochaře Jana Koblasy – je umístěno proti východu z kaple sv. Václava.

Yveta Kožíšková, Společnost Františka Bílka



Petrkov

V roce 2020 se za velké podpory veřejnosti nejen u nás, ale prakticky z celého světa podařilo zakoupit pro českou kulturu takzvaný petrkovský zámeček, což je s ohledem na události zmiňovaného roku mimořádný kulturní počin. Tento objekt je totiž těsně a neoddělitelně spojen s tím nejlepším, co zde v těžkých letech 20. století vzniklo, a představuje nejen historii jedné rodiny, ale i zvraty českých dějin minulého století, které poznamenaly osudy mnoha tisíců lidí naší země. Své nesmazatelné místo v české kultuře si právem zaslouží a nic na tom nezmění proměny času.

V roce 2021 to bylo již padesát let, co zde zemřel básník a grafik Bohuslav Reynek, a v květnu 2022 jsme si připomínali 130. výročí jeho narození. O Bohuslavu Reynkovi se po roce 1989 napsalo mnoho a také byla uspořádána řada samostatných výstav z jeho výtvarného díla nejen u nás, ale i v zahraničí. Toto dílo ohromilo laickou veřejnost svou niternou krásou vycházející z křesťanské tradice a díky tomu se i samotný Petrkov stal jakýmsi poutním místem české kultury 20. století. Ale Petrkov není jen Bohuslav Reynek, neodmyslitelně k němu patří i dílo jeho ženy básnířky a překladatelky Suzanne Renaud, fotografie a fotomontáže jejich syna Daniela, překladatelské dílo syna Jiřího, na něž ve třetí generaci navázala fotografická tvorba Danielova syna Michaela nebo nakladatelské počiny dcery Veroniky. Nebýt jich a jejich tvořivosti, nikdo kromě místních by dnes Petrkov, vesničku nedaleko Havlíčkova Brodu, neznal a nestala by se vyhledávaným až magickým místem, jež symbolizuje víru a nezlomnost ducha všech členů rodiny Reynkovy. Navzdory represím i nouzi se nezpronevěřili, smířili se se svým osudem a jemu navzdory dokázali vytěžit ze svého nadání to nejlepší.

V Petrkově neexistovala žádná umělecká dílna, v níž by se jednotliví členové rodiny podíleli na společném díle. Naopak každý z nich byl a je nezávislou osobností. Stejně jako Bohuslav Reynek i další členové rodiny se navzdory době vydali každý sám za svým cílem stranou zájmu

veřejnosti. Neupozorňovali na sebe, tvořili, protože nemohli jinak, a žili v ústraní, protože nemohli jinak. Umění jim bylo v těch nevládných časech únikem a ostrovem vnitřní svobody, kam se utíkali po splnění svých každodenních povinností, a každý z nich se pak dotkl něčeho vzácného a jedinečného. Tak se v duchovně prostoupeném místě zrodilo dílo ztělesňující hodnoty, jež naší společnosti a bohužel i naší umělecké scéně dnes tak citelně chybějí: skromnost, vnitřní soustředěnost a schopnost neotřesitelně věřit v důstojnost lidského života. Dílo, které k nám slovem i obrazem, umělecky, lidsky a morálně promlouvá o obyčejném světě, kde se děje tolik drobných zázraků naplňujících člověka pocitem tichého oduševnělého úžasu. Je to odkaz, jenž je díky své nadčasovosti živým zdrojem inspirace nejen pro literární a výtvarné umělce, ale stále se obnovuje v srdci těch, kteří se k němu hlásí.

Bohuslav Reynek utíkal od povinností a starostí o petrkovské hospodářství zděděné po rodičích k básnické, překladatelské a výtvarné tvorbě. Ve všech těchto aktivitách šel vlastní cestou, sice v ústraní, ale ve shodě s jistotou svého srdce lhostejný k otázkám proslulosti. Jeho četné kresby vytvořené během pravidelných pobytů ve Francii byly vítaným drobným přilepšením do rodinného rozpočtu. Od dvacátých let se začal věnovat i grafice, která později v jeho výtvarném díle převážila snad proto, že na její přípravu nepotřeboval žádný ateliér ani zvláštní prostor. Vystačil si se štokrletem u kamen a drobnými destičkami, do nichž nastřeným hrotem vyrýval příběhy svého života, protože inspiraci hledal tam, kde to důvěrně znal. V rodném domě, na dvoře, na zahradě, venku v přírodě, kde pásal stádečko ovcí a koz. Vše, co bylo předmětem jeho každodenního života milovaného rodiště, postupně prolínal do svého sdělení. Ve svých kresbách a grafikách zaznamenává výjimečnost života, sílu přírody a krásu rodného kraje, bez něhož nedokázal být. Druhou bohatou studnicí námětů jeho tvorby je kniha knih, Bible. Na četných grafikách zachycuje postavy či výjevy ze Starého a Nového zákona, ale přenáší je na místa jemu blízká a známá. (Ukřižování na dveřích chlěva nebo na pařáku brambor, Maria ve chlěvě).

Do Petrkov přivedl Bohuslav Reynek z Grenoblu svoji ženu básnířku Suzanne Renaud. Pro ni se však Petrkov stal nedobrovolným exilem již od roku 1937. Jak těžko si zvykala na zcela odlišný domov, na řeč, které nerozuměla, odkázaná pouze na komunikaci s členy rodiny, co prožívala, kam se utíkala, to vše zaznamenala Lucie Tučková v knize *Suzanne Renaud / Petrkov 13*.

Únikem z melancholie se Suzanne Renaud stala poezie a vzácné návštěvy přátel. V Petrkově napsala básnické sbírky *Křídla z popele*, *Dveře v přítmi* a *Chvála oběti*. Zde do francouzštiny přeložila české a moravské písně a balady. Její dílo však zůstalo v Čechách neznámé. Až na přelomu nového tisíciletí začalo vycházet v Grenoblu, často dvoujazyčně, z iniciativy spolku přátel díla Suzanne Renaud a Bohuslava Reynka Romarin. U nás se pak o jeho rozšíření zasloužila její vnučka Veronika v nakladatelství Literární čajovna Suzanne Renaud, kterou v roce 2010 nahradilo nakladatelství Petrkov.

Prvorozený syn Daniel Václav Reynek nejprve pomáhal svému otci při tisku grafik. Ve dvanácti letech dostal svůj první fotoaparát Box-Tengor a začal fotografovat. Jeho snímky pak provázely otcovy dopisy přátelům. V padesátých letech se podílel na otcových pokusech s technikou upravovaného skleněného negativu *cliché verre*. Od poloviny šedesátých let se začal intenzivně a náruživě věnovat fotografování. Byl stejným solitérem jako jeho otec. Nikdy nepodléhal aktuálním trendům. Bylo mu jedno, co se kolem něho formuje, snad proto, že neusiloval o zveřejnění svého díla. Pracoval jako řidič v pozemních stavbách a ve svém volném čase vytvářel fotomontáže ze dvou diapozitivů 6×6. Výsledné dílo zachycuje obdobně jako u otce poetickou krásu zákoutí petrkovského domu, zahrady a blízkého okolí. Danielovy fotografie nemají názvy, ani je nepotřebují, protože by pak možná ztratily kus své tajemnosti. Kdo zná petrkovský zámeček, nalézá místa důvěrně známá. Pro českou uměleckou obec Danielovy fotomontáže objevila Anna Fárová, přední znalkyně české fotografie. Větší pozornosti se však

jeho dílu dostalo až v devadesátých letech minulého století, kdy se s ním mohla seznámit širší veřejnost na řadě výstav.

Druhorozený syn Jiří Michael Reynek se zpočátku po vzoru otce věnoval grafice. Dokonce mu počátkem války nakladatel Vlastimil Vokolek vydal drobnou knížku dětských říkánek a obrázků. Jeho suché jehly doprovodily otcovu sbírku i verše francouzského básníka Lebraua. Původně chtěl vstoupit do řádu, ale pod tlakem vnějších okolností nakonec zůstal doma a živil se jako krmič ve státním statku. Už od mládí miloval literaturu a jeho další velkou láskou byla zoologie a botanika. Překladačské práci se však začal věnovat až v šedesáti letech, kdy měl na tak náročnou práci dost klidu a času. Z francouzské mateřštiny převáděl do té české dílo Henriho Pourrata, v němž se objevují i staré, neznámé výrazy. Tato práce je pomalá a úmorná, ale stojí za to. Díky jeho úsilí se tak k českému čtenáři dostala díla jako Pourratův *Kašpar z hor*, *O Půlpánovi a jiné příběhy*, *Poklady z Auvergne*, *O písťalce a jiné příhody*, *O řeřavých očích*, výbor z veršů Francise Jammese *Klekání* i jeho *Román Zajícův*, kniha Jeana Giona *Muž, který sázel stromy*, *Passacaglia* od Roberta Pingeta a poslední *Zpěvy a žalmy podzimu* Marie Noël. Většinu jeho překladů vydala v krásné grafické úpravě jeho neteř Veronika.

Danielova syna Michala zaujala také fotografie, a dokonce zvolil podobnou technologii jako jeho otec. V letech 1987 až 1990 vytvářel fotomontáže z kinofilmových diapozitivů. Jeho snímky jsou však věcnější a střízlivější, je z nich patrné, že jsou dílem generace, která si všímá jiných věcí, vidí jiné problémy a není tak emotivně zaměřená.

Danielova dcera Veronika se více orientovala na literaturu. Spolu s Petrem Novotným založila v roce 1996 nakladatelství Literární čajovna Suzanne Renaud, kterou v roce 2010 nahradilo nakladatelství Petrkov. Jejich záměrem bylo vydávat původní i překladová díla a poezii, jež se v devadesátých letech stala popelkou. V jejich edičních plánech najdeme řadu vydaných děl Bohuslava Reynka a Suzanne Renaud i překlady

Veroničina strýce Jiřího. Všem knihám pak věnují mimořádnou pozornost, která záhy přispěla k tomu, že se jejich nakladatelské počiny staly synonymem vybraného literárního vkusu, o čemž svědčí i řada ocenění. Vedle toho Veronika provozuje knihkupectví s kavárnou na Havlíčkově náměstí v Havlíčkově Brodě.

Tím, že petrkovský zámeček bude ve správě PNP v Praze, lze předpokládat, že zde bude mít své místo literární i výtvarné dílo všech členů rodiny Bohuslava Reynka a nám i budoucím generacím zůstanou přístupná místa, jež inspirovala a formovala silný Reynkův humánní postoj, dotýkající se základních otázek lidského života. Šel odhodlaně vlastní cestou, byť v opuštěnosti, ale ve shodě s jistotou svého srdce.

Hana Nováková,
Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě

Literatura: Michal Bauer, Miroslava Hlaváčková, Jaroslav Med, Lucie Tučková: Hommage a Bohuslav Reynek, Muzeum Kroměřížska a Nakladatelství galerie Měsíc ve dne, České Budějovice 2011; Dana Němcová, Jiří Šerých, Barbora Vlášková: Tři generace rodiny Reynkových / Petrkovské paralely, Kulturní Jižní Město, o. p. s., Praha ve spolupráci s galerií Měsíc ve dne, České Budějovice, 2019.



■ NEKROLOG

Rozloučili jsme se s Josefem a Marií Hrůzovými

Josef † 15. 6. 2022, Marie † 4. 7. 2022

Začátkem prázdnin jsme se rozloučili s Josefem a Marií Hrůzovými. Od obnovení SOB v roce 1992 byli oporou její práce. Oba se věnovali kulturním pořadům a podíleli se na řadě dalších činností spojených se SOB. Oba byli výborní učitelé, kteří toto povolání vykonávali poctivě jako své životní poslání.

Josef Hrůza, synovec Josefa Floriana a znalec jeho výjimečného díla, spolu s manželkou Marií jako lidé, které oslovilo dílo Otokara Březiny, ale také jako milovníci regionálních kulturních tradic připravili velké množství *Bulletinů SOB*.

Jejich práce s dětmi i dospělými směřovala ke kraji, v němž žili a pracovali. I ve vysokém věku se rádi účastnili kulturních pořadů a myslím si, že pro všechny, kteří je znali, to bylo povzbuzením a výzvou, aby v této činnosti pokračovali. Práce v SOB není jen osobní zálibou, ale veškerá její činnost také orientuje účastníky pořadů na hodnoty, na nichž stojí naše civilizace.

Josef Hrůza velice pečlivě uchovával a dokumentoval Dobré dílo Josefa Floriana a jeho paměti posloužily v řadě významných publikací pojednávajících o Josefu Florianovi, jeho rodině i spolupracovnících, což je v knihách s poděkováním uvedeno a oceněno.

Josef Hrůza podal po roce 1989 i svědectví o babických událostech, které znal, protože byl rodák z Babic a navštěvoval tamní školu.

Manželé Josef a Marie Hrůzovi byli všem příkladem v nezištné práci pro společnost, která je postavena na pevných hodnotách, a jejich vliv



Čtyři roky staré foto z rodinného archivu jediné dcery Marie Dočkalové, která rodičům věrně oplácela jejich lásku do posledních dnů života, kdy o ně dnem i nocí pečovala. Josef Hružza zemřel ve věku 93 let, paní Marie Hružová ho ve věku 90 let následovala . „Bud' vůle Tvá, Pane.“

se projevuje v kultuře a odpovědnosti občanů. Tak roste všeobecné dobro a porozumění mezi lidmi.

Manželé Hružovi, za všechny, kteří jsme byli poctěni možností s Vámi spolupracovat, stýkat se s Vámi a sdílet krásu slova, přírody i lidské práce, říkám slovy Otokara Březiny: „Za všechno díky!“

S úctou Jiří Höfer

Březinův duchovní pohyb

Extatický básník Otokar Březina vtělil do svého díla nepředstavitelnou sílu života, sama podstata kosmu a přírody v něm ožila. Z jeho básnicko-myslitelského snu vzešly básně a eseje dotýkající se jádra života procitajícího jedince i světa samého.

Březinova duše se obětovala: „na oběť duše mé“ byl seslán příval inspirace, jež byla s to se dotknout nekonečnosti, věčnosti života. Cestou strastí a bolesti spěl básník k vykoupení jedince, tedy k člověku plně osvobozenému, tvůrčímu, duchovnímu, k jedinci, který v sobě syntetizuje diónýské a kristovské prvky. Jako moderní alchymista vytvářel své pravé já, vzešlé ze sjednocení mužského a ženského principu; cíl nachází nakonec v bratrském všesjednocení.

Svět je pro Březinu výtvozem nejvyššího, věčného prabytí, podle jehož zákonů a vůle se rozvíjí celý svět i příroda. Z ducha či logu tohoto bytí se může rozvíjet i náš duch či rozum. Ze světla bytí se konečně může nechat osvěcovat i lidská existence. Nejhlubším tajemstvím tedy bude samo osvětlení člověka, naladí-li se na sám pramen bytí a počátek života. Básník a myslitel se stává vidoucím, ve své dosažené moudrosti dosahuje pravé žité víry, lásky a naděje pro všechny lidi.

Z rozkvetlé zahrady své moudrosti a síly neohroženě pokračuje myslivý básník v praxi zprůzračnění své existence. Je-li existence v celku ohrožena, napomáhá rodícím se stezkám spravedlivého míru, aby opět zazářilo světlo porozumění, ustaly boje, aby byl nastolen mír mezi zneprátelenými stranami a svět mohl pokračovat v dosahování opravdovější harmonie a jednoty.

„Úzkostí lásky“ se přibližujeme pravému bytí. Z láskyplného a odevzdaného/pokorného naladění jediné může vzejít oddaný a moudrý pohyb živoucího nechtění a zjevit se dynamika prosvětlené, očištěné vůle. A tak i myslitel Březina překračoval nietzschovskou vůli k moci, která chce stále více jen dobývat, ovládat a vlastnit. Světlo bytí se může otevřít pouze moudře prozřelým, budoucím vidoucím...

Jiří Olšovský, filosof a básník

■ VÝZVA

Prosba o pomoc při renovaci knihy na Březinově hrobě

V roce 2010 byly z hrobu Otokara Březiny v Jaroměřicích nad Rokytinou ukradeny věnce a v roce 2014 kniha – vše bronzové originály z dílny Františka Bílka. Proto byla vyrobena kopie z cenově dostupnější latexové pryskyřice, která však za léta, kdy byla vystavena povětrnostním vlivům, degraduje. Navzdory odborné péči, prováděné dvakrát ročně, je otázkou času, kdy bude kniha zcela poškozena.

Společnost Otokara Březiny poptala cenu nové kopie z odolnějšího materiálu – epoxidové pryskyřice. Cenová nabídka z května 2022 je **99 342 Kč** včetně DPH. Město Jaroměřice nad Rokytinou může poskytnout 50 % z rozpočtu, pokud bude Společnost Otokara Březiny financovat druhou polovinu. Tato částka je však nad možnosti SOB.

Protože víme, že si odkazu Otokara Březiny vážíte a záleží vám na důstojném uchování básnickovy památky, **dovolujeme si vás jako členy**

SOB oslovit s prosbou o dar na tento účel.

V případě vašeho příspěvku bude dar zveřejněn ve *Zpravodaji města Jaroměřice nad Rokytinou* a zároveň na webových stránkách Společnosti Otokara Březiny.

Marie Kouřilková



■ PLÁN AKCÍ NA ROK 2023

1/ Výroční setkání s programem a výroční členská schůze SOB

25. března 2023

10.15 – zahájení pietním aktem u hrobu Otokara Březiny

10.45–12.00 – vernisáž výstavy věnované Bohuslavu Reynkovi

13.30–14.30 – členská schůze SOB

Doprovodný program: od 14.45 zhruba do 16.00 (bude upřesněno)

2/ Jarní úklid v Muzeu Otokara Březiny

Březen 2023 – termín bude upřesněn, zveme všechny zájemce o jarní procitání.

3/ Po stopách Otokara Březiny, Jakuba Demla, Jana Zahradníčka a Františka Bílka

Jednodenní zájezd z Jaroměřic nad Rokytinou

13. května 2023 – program se ještě upřesňuje, bude brzo dostupný jak ve *Zpravodaji města Jaroměřice nad Rokytinou*, tak na webových stránkách SOB.

Předběžný rozvrh výletu:

1. **Babice** – připomenutí pobytu Jakuba Demla, studánka, fara
2. **Mastník** – rodný dům Jana Zahradníčka a dům, kde se narodil významný ortoped Jan Zahradníček

3. **Vlčatín a Uhřínov** – místo úmrtí a hrob Jana Zahradníčka
4. **Tasov** – položení květin na hrob Jakuba Demla a Pavly Kytlicové, náhrobek Demlovy rodiny s reliéfem od Františka Bílka, Muzeum básníků Vysočiny, prohlídka tvorby nevidomých sochařů s komentářem sochařky Terezy Axmanové, vila Jakuba Demla – s komentářem pana Antonína Vrby
5. **Jinošov** – hřbitov, hrob Matylky Demlové a Jana Kryštofa s náhrobky od Františka Bílka a další plastiky; pamětní deska Otokara Březiny na budově bývalé školy
6. **Náměšť nad Oslavou** – ateliér fotografa Ondřeje Knolla, občerstvení
7. **Lipník** – náhrobek ministerského rady Josefa Ošmery – bronzové sousoší *Kristus a Marta* od Františka Bílka a kovolitce Franty Anýže (1929).
8. **Lavička nad Boňovem** – výhled do dálek

4/ Mezinárodní symposium Otokar Březina a spříznění autoři

Pátek 15. září 2023 na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy

Podrobný program bude zveřejněn v srpnu

5/ Podzimní výroční setkání s programem

Termín: sobota 16. září 2023

Zahájení v 10.15 pietním aktem u hrobu Otokara Březiny

Další body programu budou včas oznámeny

Srdečně zveme na uvedené akce a těšíme se na setkání!

POZVÁNKA

Mezinárodní symposium Otokar Březina a spříznění autoři 2023

Téma: Dílo Otokara Březiny, jeho inspirace a vliv na díla spřízněných autorů v literatuře, překlady a ohlasy

Čas a místo konání: 15. 9. 2023, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Pořadatelé: Společnost Otokara Březiny v Jaroměřicích nad Rokytnou, z. s., a Ústav české literatury a komparatistiky FF UK v Praze

Odborný garant: prof. Dr. phil. Josef Vojvodík, M.A.

Odborná spolupráce: doc. PhDr. Jan Wiendl, Ph.D.

Jednací řeč: čeština

Termín podání přihlášek: do 31. 5. 2023 na adresy: hofer.j@seznam.cz a v kopii: zlatuskova@jaromericenr.cz

Abstrakt příspěvku v rozsahu max. 600 znaků zašlete ve formátu doc nebo docx (Word) nejpozději do 15. 6. 2023 na adresy: josef.vojvodik@ff.cuni.cz a hofer.j@seznam.cz

Účastnický poplatek 800 Kč zašlete prosím **do 20. 6. 2023**

Společnosti Otokara Březiny na účet 226798166/0300.

V částce je zahrnut konferenční poplatek, náklady na sborník příspěvků a drobné občerstvení v průběhu symposia.

O záštitu nad sympoziem jsme požádali premiéra ČR **prof. Petra Fialu**, který zaštitil březinovské symposium v letech 2008 a 2014 z pozice rektora MU v Brně, **RNDr. Miloše Vystrčila**, předsedu Senátu Parlamentu ČR, který z pozice hejtmana Kraje Vysočina, poslance a senátora Parlamentu ČR zaštitil čtyři symposia, a **Mgr. Vítězslava Schreka**, hejtmana Kraje Vysočina.

Přehled přednášek s organizačními informacemi bude účastníkům odeslán do 31. 7. 2023.

Za pořadatele: doc. PhDr. Jan Wiendl, Ph.D., FF UK
Mgr. Jiří Höfer, Společnost Otokara Březiny



Foto Ondřej Knoll, archiv Muzea Vysočiny Třebíč

B

Bulletin vydává výbor Společnosti O. Březiny v Jaroměřicích nad Rokytnou, Březinova 46, 675 51, IČO 44065841

Kontakt: kopejska@gmail.com

Toto číslo sestavil výbor SOB. Příspěvky:

Helena Stejskalová, Lenka Štraubová, Marie Kouřilková,
Yveta Kožíšková, Hana Nováková, Jiří Olšovský,
Petr Kopejska a Jiří Höfer

Grafický návrh a úprava Magdalena Martinovská

Jazyková redakce a korektura Dobrá čeština

Tisk Helena Stejskalová

www.otokarbrezina.cz

Číslo účtu SOB 226798166/0300

